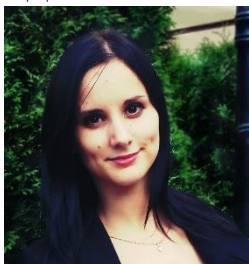

СЕКЦІЯ 7

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; КРИМІНАЛІСТИКА

УДК 343.98

ОСОБЛИВИ ПРИКМЕТИ ЗОВНІШНОСТІ ЛЮДИНИ: ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНУ

*Зоріна Яна Володимирівна,
студентка IV курсу ННІ права,
Сумський державний університет*

Науковий керівник: *Маланчук Петро Михайлович,*
*канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри кримінально-правових
дисциплін
та судочинства ННІ права,
Сумський державний університет*

Дана стаття присвячена вивченню та аналізу новітніх видів особливих прикмет зовнішності людини, та визначенню їх значення для розслідування злочину. А саме, розглядаються прикмети, які набуті, зроблені штучним шляхом. У статті детально зазначені ознаки зовнішності, які індивідуалізують особу серед інших. Статтею аналізуються такі прикмети як: татуювання, татуаж, шрамування, таврування та пірсинг. У даній роботі детально виділено визначення та особливості передбачених ознак зовнішності та визначено їхню цінність для розслідувань злочину. У статті розглядається вид тату, який має особливу цінність – «кримінальне татуювання», та виділено його основні елементи, які користуються найбільшим попитом серед злочинців. Також зазначається, яку саме інформацію може нести такий вид татуювання. Передбачено причини здійснення татуажу, шрамування та таврування, а також зазначені певні особливі ознаки таких видів змін у зовнішності. Статтею розглядається і особливий вид пірсингу – «екстремальний пірсинг», який володіє певною цінністю та унікальністю. Окрім того, у даній роботі запропоновано певні вдосконалення, які сприятимуть швидкому та ефективному розкриттю злочинів, а також запропоновано, що необхідно ввести в криміналістику.

Ключові слова: особливі прикмети зовнішності людини, татуювання, татуаж, пірсинг, шрамування, таврування.

Zorina Y. V. Special features of appearance of a person: their significance for investigation of the crime. This article is devoted to the study and analysis of new types of special features of a person's appearance, and determine their values to investigate the crime. Namely, are considered signs that are purchased, made by artificial means. The article details the signs of appearance that individualizing personality among others. The article analyzes such signs as: tattoos, tattooing, scarification, and piercing tatuana. In this work, in detail highlighted the definition and characteristics provided the basis of appearance and identified their value to the investigation of the crime. The article discusses the kind of tattoo that has special value – "criminal tattoo", and highlighted its main elements, which are most in demand among criminals. You also specify what kind of information can carry this type of tattoo. Provided the reason for the implementation of the tattooing, scarification and branding, as well as indicate special characteristics of these types of changes in appearance. The article and a special kind of piercing "extreme piercing" that has a specific value and uniqueness. In addition, this work presents some improvements that will facilitate the rapid and effective detection of crimes, as well as proposed that you must enter in criminology.

Keywords: special features of a person's appearance, tattoos, piercings, scarification, branding.

Постановка проблеми та її актуальність. На сьогоднішній день велика кількість людей прагне виділитися серед інших шляхом змін у своїй зовнішності.

Виникають нові способи корекції зовнішності, які все більше використовуються суспільством, і більшість з них потребують детального розгляду та вивчення. Тому виникає необхідність у детальному дослідженні засобів зміни зовнішності, які індивідуалізують особу з поміж інших осіб. Окрім того, хоча й на сьогодні вже існує багато методів дослідження особливих прикмет зовнішності особи, але вони ще потребують всебічного дослідження та вдосконалення.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідженням та аналізом особливих прикмет зовнішності людини займалися такі науковці: Г. Н. Гетьман, Л. Головченко, К. В. Калюга, Г. А. Кухарев, Т. А. Пазинич та інші.

Мета даного дослідження полягає у виявленні та розгляді різних видів особливих прикмет зовнішності особи, зроблених штучним шляхом, які на сьогодні є найбільш поширенішими, виділити ознаки, які їм притаманні, та здійснення всебічного розгляду та вдосконалення різних методів дослідження прикмет зовнішності людини.

Відповідно до поставленої мети, необхідно виділити такі завдання дослідження:

1. визначити, які існують особливі прикмети зовнішності та виділити їм притаманні ознаки;
2. визначити їх суть та значення для розслідування злочину;
3. здійснити розгляд та вдосконалення різних методів дослідження особливих прикмет зовнішності.

Виклад основного матеріалу. Кожна людина має певні індивідуальні прикмети зовнішності, за допомогою яких її можна виокремити від інших осіб. Вивченню прикмет зовнішності особи присвячено багато робіт, але поза увагою науковців залишаються питання саме з приводу особливих ознак зовнішності, хоча їхня кількість постійно зростає (це пов'язане зі збільшенням штучних способів прикрашання тіла). Тому найбільш важливе значення для ідентифікації особи за зовнішністю відіграють так звані неповторні ознаки, насамперед ті, які будуть розглянуті у даній статті.

Серед таких неповторних ознак, що користується особливим попитом значне місце посідає татуювання. Татуюванням вважають нанесення на тіло малюнків шляхом введення під шкіру барвних речовин. Попри сприйняття татуювання як негативного фактору, малюнок, що виконаний якісно та руками майстра, може сприйматися як прикраса тіла, урізноманітнення зовнішності з метою її покращення [4, с. 381].

Якщо у особи яку підозрюють у вчиненні злочину існує певне татуювання, то це дозволяє звести все до однієї особи. Але ж це можливе тільки у тому випадку, коли цей малюнок було здійснено за певним індивідуальним ескізом, та існування такого ж зображення у іншої особи виключається. Але якщо ескіз не має індивідуальних ознак, тобто можливе його використання і іншими особами, то це збільшує коло підозрюваних у цій справі.

Специфічним видом серед різноманітних видів татуювань виділяють так зване кримінальне татуювання і серед інших видів воно є найбільш ціннішим. Таке татуювання, у більшій мірі наноситься у той час, коли засуджений відбуває покарання у вигляді позбавлення волі, і тому, за свідчення певних дослідників, такі татуювання мають понад 70% правопорушників [3, с. 151]. Цінність його полягає в тому, що вони є не тільки прикрасою тіла, але і те, що саме такі тату несуть найбільше інформації про особу.

Деякі науковці зазначають, що залежно від малюнка татуювань та його змістовного значення можна отримати таку інформацію про його носія: відомості персонального характеру – дата народження, рік ув'язнення, рік звільнення з місць позбавлення волі, інформація про місцевість, де особа відбувала покарання; відомості про злочинну діяльність: кількість судимостей, строк позбавлення волі, склад злочину; злочинна спеціалізація та кваліфікація, спосіб і місце вчинення злочинів; наявність негативних звичок; сексуальна орієнтація; особистісні установки: злісне порушення режиму утримання, схильність до втечі; особисті якості; психологічний стан та інше [1, с. 97].

Тому, такий вид особливих прикмет зовнішності людини, є носієм значної

кількості інформації, за допомогою якої можна отримати дані не тільки про фізичні властивості людини але і дані про її психологічні, біологічні та соціальні властивості.

Серед основних елементів такого роду татуювань виділяють:

– грецький хрест, що відображає кількість судимостей, строк позбавлення волі;

– крапка – тавро засуджених за певний вчинок у своїй групі, що наноситься силоміць;

– ніж, пістолет – знаряддя вчинення злочину, яке вказують на злочинне прямування;

– шприц, карти, пляшка, келих, кістки – як супутні атрибути злочинного способу життя;

– птах, змії, тигри, леви – агресивна орієнтація злочинця (орел, що роздирає жінку – гвалтівник; орел на грудях – високий статус у злочинному світі) та інші [4, с. 382].

Тому, у ході розслідування злочинів, правоохоронні органи повинні звертати увагу на таку особливу прикмету і приділяти їй значної уваги. Адже, якщо правильно використати таку інформацію, яка певним чином характеризує особу, то це може допомогти у правильному підборі тактики спілкування з підозрюваними, також можна зрозуміти їхній психологічний стан та за допомогою цього спрогнозувати його майбутню поведінку у якійсь певній ситуації.

Окрім того, виділяють і таке прикрашання тіла як татуаж, що являє собою корекцію форми брів, губ, очей за допомогою кольору, що дозволяє зробити бажаний контур, травмування шкіри поряд з цим зводиться до нуля [5].

За допомогою введення фарби під шкіру (татуажу) люди, переважно жінки, коригують свої риси обличчя: змінюють форму брів, губ, підводять очі. За допомогою татуажу маскують проблемні ділянки шкіри (операційні рубці, пігментні плями, родимки, розтяжки після вагітності у жінок), а також «забиваються» суто кримінальні татуювання [2, с. 72].

На сьогодні, існує багато різноманітних методик і технік, завдяки яким татуаж може виглядати максимально природно, але все ж таки його можна відрізнити від звичайних рис обличчя. Через такі зміни, особа також

набуває певної індивідуальності, і тому татуаж можна також розглядати як набуту, особливу прикмету зовнішності людини, яка має значення для розслідування злочинців.

Наступним способом надати своїй зовнішності особливих ознак, розглянемо, шрамування. Це є достатньо новий і досить нестандартний спосіб змін у зовнішності людини.

Шрамування – це спеціальне нанесення розрізів шкіри заданої форми і розміру, в результаті загоювання яких утворюються рубці у вигляді малюнка або візерунка. При цьому для досягнення максимального ефекту в рани можуть втиратися спеціальні хімічні реактиви, зола або рослинні препарати, які значно затримують процес регенерації шкіри, внаслідок чого утворюються більш контрастні рубці [2, с. 72].

Цей вид особливих прикмет зовнішності людини, не дуже часто зустрічається. Це зумовлюється тим, що майстрів шрамування доволі мало, адже окрім художньої майстерності вони повинні володіти основними знаннями хірургії. Тому, такий вид однозначно робить особу особливою серед інших осіб. Також слід згадати і про звичайні шрами, які зроблені природнім шляхом, вони також можуть бути примітною ознакою зовнішності і мати важливе значення у ході розслідування злочину (наприклад у розшуку особи).

Серед видів особливих прикмет також виділяють таврування, що являє собою нанесення на шкіру хімічних та термічних опіків конкретного візерунка чи малюнка.

Шляхом цих двох вищезазначених видів, таврування та шрамування, найчастіше вносять корекції у свою зовнішність особи, не тільки заради прикрашання свого тіла, але й демонстрації своєї витримки та здатність терпіти біль, тому на це також необхідно звертати увагу, під час розслідувань злочинів.

Важливе місце серед особливих прикмет зовнішності посідає пірсинг, що являє собою проколюванням певної частини тіла, та з подальшим встановленням у місце проколу певної прикраси. Це так звані проколювання шкіри на вухах, губах, бровах, проколювання язика та на інших частинах тіла.

Можна погодитись, що за допомогою таких особливих прикмет зовнішності, тобто

пірсингу, полегшується робота правоохоронних органів з приводу ідентифікації особи. Але ж, слід зазначити, що цей вид є досить поширеним, тому це не зводить коло підозрюваних до однієї особи.

Але все ж таки, існує такий вид пірсингу, який на сьогодні рідко зустрічається. Це так званий «екстремальний пірсинг». Ці види пірсингу мають значно більшу цінність для криміналістичної ідентифікації, через свою унікальність. Прикладом цього можна назвати досить нестандартний та екзотичний вид пірсингу, так званий, брейн-пірсинг (полягає в тому, що в черепі людини роблять кілька отворів, в які надалі вставляються кільця або шипи).

Також, слід зазначити, що найбільш поширеним видом пірсингу є проколювання шкіри на вухах. Так, звичайно таке прикрашання є доволі популярним і тому воно не несе великої криміналістичної цінності. Проте, якщо у вусі наявна велика кількість прикрас або проколи у нестандартних місцях, то це є важливою ознакою зовнішності людини, яка допоможе виокремити її від інших осіб.

Спеціаліст-психолог, вивчаючи малюнок на тілі людини (тату, шрамування чи таврування), прикраси пірсингу, може скласти не тільки психологічний портрет його власника, засвідчити наявність у нього вад і відхилень психіки, особливостей соціальної спрямованості, а й розповісти про певні риси майстра, який наносив малюнок. Спеціаліст у галузі мистецтва, історії, мовознавства може допомогти у розкритті змісту «закодованих» символів на тілі людини [2, с. 75].

Отже, доречно було б зазначити, що всі вище розглянуті прикмети зовнішності

людини, потрібно детально досліджувати слідчим під час розслідувань злочинів, бо ці ознаки (татування, пірсинг, шрамування і таврування) є досить помітними прикметами зовнішності особи. Саме на такі прикмети більшість людей звертає увагу, а тому вони добре закарбовуються у пам'яті людини, які є очевидцями злочину. Тобто, вони допомагають у розслідуванні злочинів, а саме у визначенні тактики спілкування з особами під час допиту, у розшуку та впізнанні особи та інше.

Висновки. Підсумовуючи вищезазначене, можна дійти до висновку, що велике значення для розслідування злочинів має детальне вивчення і аналіз новітніх прикмет зовнішності особи, особливо тих, які зроблені штучним шляхом. Адже сучасні прикраси тіла (татування, татуаж, пірсинг, шрамування та інші) значно допомагають ідентифікувати особу, бо вони роблять людину неповторною та особливою. Тому, немає сумнівів, що було б доречно, як би сучасна наука криміналістика, враховувала та детально вивчала сучасні способи змін у зовнішності, та почала розробляти новітні засоби відтворення зовнішності людини, що сприятиме швидкому та ефективному розкриттю злочинів.

Крім зазначеного, вважаємо за необхідне:

- зосередити працівників правоохоронних органів у вивченні новітніх особливих прикмет зовнішності та їхніх ознак для подальшого полегшення роботи, та для більш ефективного розслідувань злочину;
- у навчальних підручниках з криміналістики більш широко розкривати поняття та значення новітніх особливих прикмет зовнішності людини.

Використана література:

1. Калюга К. В., Татування як криміналістична ознака особи злочинця/ К. В. Калюга // Криміналістичний вісник № 1 (19), 2013. – С. 94-100.
2. Пазинич Т. А., Ознаки зовнішності людини: їх особливості та значення для вирішення окремих завдань розслідування/ Т. А. Пазинич // Криміналістичний вісник № 2 (16), 2011. – С. 71-76.
3. Пирожков В. Ф. Кримінальна психологія / В. Ф. Пирожков. – М. : Ось-89, 2001. – 704 с.
4. Яремко О. М. Криміналістичний аспект особливостей дослідження зовнішності людини для ідентифікації злочинця / О. М. Яремко // Порівняльно-аналітичне право № 1, 2016. – С. 381-383.
5. Татуаж. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://emed.org.ua/kosmetologija/340-tatuazh>